

ЗБАЛАНСОВАНЕ ХАРЧУВАННЯ НА РІВНІ НАУКОВО ОБГРУНТОВАНИХ НОРМ ДЛЯ ВСІХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ягодзінська А.С., аспірантка першого року навчання
Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення населення продуктами харчування в достатній кількості – одна з найважливіших проблем людства. Адже нині щорічно від голоду і наслідків голоду помирає приблизно 40 млн. осіб, в т. ч. 13 млн. дітей. Більше 40 % населення страждають від дефіциту мікроелементів, що можна назвати «прихованим голодом» [2]. Тому нині проблема забезпечення населення продовольством та продовольчої безпеки країн є дуже актуальною.

Належне забезпечення продовольством населення будь-якої країни неможливо без досягнення продовольчої безпеки. Саме на основі концепції продовольчої безпеки нині будується сучасна аграрна політика переважної більшості країн світу. Продовольча безпека реалізується, коли всі люди в будь-який час мають фізичний та економічний доступ до достатньої в кількісному відношенні безпечної і поживної їжі, щоб задовольнити свої дієтичні потреби і смакові уподобання для ведення активного і здорового способу життя.

Відповідно до методики обчислення споживання основних видів продуктів харчування в Україні, яка формується Державною службою статистики України, до м'яса відноситься м'ясо та м'ясо-продукти, включаючи субпродукти і жир-сирець; до молока – молоко та молочні продукти; до фруктів – плоди, ягоди та виноград (без переробки на вино).

Більшість науковців підтримують тезу про те, що дефіцит споживання пов'язаний з низькою купівельною спроможністю населення, з чим важко не погодитись. Але ми вважаємо, що висока ціна на продукцію є не першопричиною, а похідною – це результат недостатньої пропозиції продукції. Таку гіпотезу підтверджує той факт, що співвідношення між рівнем споживання та обсягами виробництва продукції майже стовідсоткове, а в 2005, 2010 та 2013 роках навіть його перевищує – населення не може споживати більше, навіть за значного зменшення ціни, бо продукції виробляється недостатньо (табл. 1).

Таблиця 1 Співвідношення індикаторів споживання м'яса в Україні та обсягів виробництва (в розрахунку на одну особу)

Показники	2000р.	2005р.	2010р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.
Співвідношення споживання до обсягів виробництва, %	97,0	115,3	115,8	107,1	98,5	93,9	94,3	94,7
Співвідношення споживання до обсягів виробництва, в.п.:								
- по відношенню до 2000 року	x	18,3	18,8	10,1	1,5	-3,1	-2,7	-2,3
- по відношенню до попереднього року	x	x	x	x	-8,5	-4,6	0,4	0,4

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [1]:

Динаміка показників споживання і виробництва м'яса та дефіциту споживання і виробництва м'яса в Україні відносно раціональної норми споживання

Отже, на рівень споживання основних видів продовольства значний вплив має структура балансу продукції, визначальним елементом якого є обсяги виробництва продукції.

Зважаючи на попередній висновок, логічно припустити, що у розрізі у розрізі областей України є значні коливання обсягів споживання основних видів продовольства, адже обсяги виробництва продукції по регіонах значно відрізняються.

Дійсно, лише у 7 областях – Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Харківській – рівень споживання м'яса вищий або на рівні даних по Україні; різниця між найвищим рівнем (Київська область – 66,2 кг) та найменшим рівнем (Луганська та Івано-Франківська області – 42,0 та 42,9 кг) споживання м'яса становить 23,3-24,2 кг або 35,2-36,5 %; першу трійку областей у рейтингу дефіциту споживання м'яса (від найменшого до найбільшого) складають Київська, Дніпропетровська та Донецька області, а останню – Луганська, Івано-Франківська та Чернівецька області.

Таким чином, досягнення бажаних показників у заплановані строки вимагає прискорення зміни визначальних факторів збільшення споживання – обсягів виробництва продукції через підвищення продуктивності сільського господарства, насамперед за рахунок використання інноваційних технологій та забезпечення створення стійких систем виробництва продуктів харчування, що сприяють збереженню екосистем і поступово покращують якість земель та ґрунтів, насамперед за рахунок використання інноваційних технологій. За даними Держстату, у 2018 р. середньодобова калорійність харчування українців становила 2951 кілокалорій, що перевищує мінімальну норму споживання продуктів харчування, яка становить 2300-2400 ккал на добу. В цілому потреби населення України в продовольстві задоволені краще, ніж в середньому в світі. Однак харчові раціони українців поступаються раціонам мешканців розвинених країн світу. Основною і найболючішою проблемою забезпечення населення України продовольством є його низькі якісні характеристики. За останній період часу, через різке погіршення економічної і екологічної ситуації, якість сільськогосподарської продукції та продуктів харчування в Україні за різними параметрами помітно знизилась. Поряд зі зниженням технологічних якостей і харчової цінності спостерігається погіршення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції і продуктів харчування. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва призвела до використання різноманітних агрохімікатів при вирощуванні сільськогосподарських культур і зберіганні

продукції, а отже, і до погіршення якості продовольства [3]. Також частими є випадки продажу продуктів харчування, які не відповідають встановленим стандартам. Таким чином, нині в цілому рівень задоволення потреб населення України в продуктах харчування є задовільним. І хоча обсяги споживання продуктів харчування українцями поступаються відповідним показникам мешканців розвинених країн світу, проте вони вищі за мінімально встановлені норми. Основною проблемою продовольчого забезпечення населення України є неналежні якісні характеристики продовольства, що вимагає пошуку шляхів їх підвищення.

Інформаційні джерела:

1. Статистичний щорічник України [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Гойчук О. І. Основні принципи продовольчої безпеки в умовах глобальної продовольчої кризи / О. І. Гойчук. – Режим доступу : <http://elibrary.nubip.edu.ua/13648/1/12goi.pdf>
3. Лайко П. А. Якість сільськогосподарської продукції та продуктів харчування як вирішальна складова продовольчої безпеки / П. А. Лайко, М. Ф. Бабієнко, Є. А. Бузовський, Т. Д. Іщенко // Економіка АПК. – 2005. – №1. – С. 12-21.